

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: **SOÓTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Apponyi Albert gróf,

ünnepi beszéde Gyulafehérvárt a kereszténység felszabadulása emlékére
1913. június hó 8-án tartott jubiláris hála-ünnepségén.

Örömmel jöttem apostoli lelkű főpásztorok hívására hozzátok, hogy a kereszténység e nagy ünnepén veletek elmélkedjem annak jelentőségéről. Ez az év némileg nekem is jubiláris évem; mert közületek a legidősebbek azok, akik most tették le az érettségét, épen ott tartanak, ahol én most 50 éve tartottam, mikor magam ültem a maturánsok padján. Ezen 50 év emlékeiből és tapasztalataiból óhajtok leszűrni némely gondolatot s ezeket összefűzni annak az esztendőnek emlékével, amelyben a kereszténység a katakombák-ból napfényre jött, amelyben a Megváltó által elvetett mag, miután 300 éven át vérrel öntözöttetett, kikelt a földből, hogy terebélyes fává nőjön. Az egész kereszténység, különösen Egyházunk megüli e felszabadulás évfordulóját. De vajjon azt jelenti-e ez az ünnepély, hogy a külső felszabadulással lezáródott az egyházra nézve a küzdelem és a harc érája? Koránt sem! Azt a tizenhat évszázadot, amely a felszabadulás óta lefolyt, állandó küzdelemben, állandó harcokban kellett eltöltenie eddig, kell eltöltenie ma is és fogja eltölteni az idők végeig. És ez nagyon természetes. Mert ha a történelemnek mélyére hatolunk, azt fogjuk találni, hogy azok a harcok, amelyeket az egyháznak, a keresztény világnézetnek vívnia kell, tulajdonképen csak társadalmi projekciója azon harcoknak, melyek a keresztény világnézet által uralomra emelt magasabb képességek s az alacsonyabb erők és képességek között minden egyes ember belsejében folyamatban vannak. Amint ez a harc az egyénre nézve az emberi természetből, a tökéletesség utáni vágyból, magasabb aspirációiból keletkezik, melyek az alacsonyabb énnel folyton szemben találják magukat, épen úgy a keresztények tömegének szíve, a keresztények társulása, az egyház mint a keresztény világnézet legfőbb képviselője minden törekvésében beleütközik az alacsonyabb ösztönök ellenmozgalmába. A testiség, a góg, az önzés úgy az egyes emberben, mint a társadalomban állandó ostromot indítanak a felsőbb képességek és az ezeknek megfelelő tanok és törvények ellen. Ez legmélyebb oka annak a küzdelemnek, amely soha megszűnni nem fog és amelynek változatos fázisait a világtörténelemben ép úgy, mint az egyes ember életének történetében megtaláljuk. Szeretném azonban jellemezni, hogy miben különbözik ez a harc manapság a harc azon formáitól, amelyek közt korábban kellett megvívni?

A küzdelemnek korábbi időszakaiban mindig belevyúlt az egyház, a keresztény világnézet ellen küzdő örök erőfeszítésbe valami lényegében keresztény szólam, mindig belekerült valami gondolat, aspiráció, amely mellett elég erősnek gondolta magát, hogy belső tartalmával az eszmék csáberejével vegye fel a harcot. Hogy csak egy pár példát említsék: a reformáció korszakában egy megtisztult kereszténység ideája csábított el sokakat azokkal a visszaélésekkel szemben, amelyek akkor az egyházban tagadhatatlanul előfordultak. A 18. század nagy szellemi forradalmi az észnek felszabadítása, a testvériség, a szabadság, az egyenlő-

ség eszméivel szálltak síkra. A forradalmi elemeknek a keresztény világnézettel szemben az is segítségére volt, hogy az egyházat képviselő egyének nem tudták az egyház ügyét eieig hamar elválasztani korhadtt politikai és társadalmi intézmények megpecsételt sorsától.

Mindezekben az erőfeszítésekben volt egy bizonyos ideális tartalom, mely ha jól megnézzük, igaz is volt, s amennyiben igaz volt, magával a keresztény világnézettel volt eljegyezve. A hibát csak abban kell keresnünk, hogy nem a keresztény világnézet öréneke, az egyháznak tekintélye vezette, hanem épen annak ellenére akarták megvalósítását keresztül vinni.

De most, keresztény ifjú barátaim és m. t. gyülekezet, a keresztény világnézet ellen folyó harcoknak mai fázisában hiába keresnők azt a pozitív ideált, hiába keresnők azt a megkapó varázsszal bíró eszmét, amely merészlehetne vételetként szembe szállani az egyházzal. Ma a csalódott, a blazírt elmének a pusztá negatívuma, ma egy bizonyos szellemi és erkölcsi lemondásnak nihilizmusa gondolom az, ami a keresztény világnézettel nem mondom szembeszáll, hanem szemben áll.

Ugyanakkor, amikor az emberi elme a legnagyobb, a legsikeresebb erőfeszítéseit mutatja fel az anyagi világ feletti uralom megszerzésében, a természet titkainak kikutatásában, a titok megismerésének gyakorlati kihasználásában, — ugyanakkor a tisztán anyagi tapasztalás határain túl levő országra nézve a teljes lemondás szelleme uralkodik úgy az értelem, mint az akarat világában. Az „ignoramus et ignorabimus” szólam ma nem teóriát jelent, hanem az értelem teljes lemondását; sajátzerű megjelenési alakja ez a gögnök! Pedig ilyen a jelenkor, a 20. század emberének elutasító magatartása az egyház depositumába elhelyezett természetfeletti igazsággal szemben.

Az *erkölcstan* terén a tiszta nihilizmus folytán a jónak és rossznak határai elmosódnak, az akarat szabadságának kétségbevonásával minden etikának alapjai megrendülnek és odafejlődött ez az emberiség, mely a keresztény felebaráti szeretet hőstetteit kigúnyolta, de az Istentől eltekintő humanizmus előtt arcra borúlt, hogy ma már Nitsche-féle filozófiát, a könyörtelenséget, a hatalmi önzést, a gyengék eltiprásának filozófiáját tanítja.

A *művészetben*, annak minden válfajában a rúttnak kultasza uralkodik. Az emberek újat keresnek, s mert szép nem jut eszükbe, előveszik a rútat, a bizart.

Az *irodalomban* az értelmetlen dadogáshoz való visszatérés, a legszemérmertlenebb pornográfia jogosultságának vitatásával találkozunk.

Ezek az irányzatok valami kétségbeesett szürkeséget mutatnak és az ezekkel szemben álló erkölcsi világnézet küzdelme, ha akarjuk nehezebb, ha akarjuk könnyebb. Nehezebb, mert az ideálra való törekvésben tévelygő lelkék alkalmasak arra, hogy épen nemes indulataikban megfogjuk őket,

hogyan jöhíszeműségükre apelláljunk, hogy magasabb aspirációknak azt az edelt nyújtjuk, amely után vágyódnak; de a blazirt lelket, ezt a lemondó lelket, azt a lelket, amely nem száll vitába sem a rosszal, sem a jóval, amely nem keresi, hogy hol van az igazság, hanem Pilátussal azt mondja: „Mi az igazság?!”, — azt a lemondó lelket, mely az erkölcs terén nem keres, talán prepotens módon, de mégis ideális törekvéssel új igazságokat, hanem vállvonogatva lemosolyogja az igazság keresését, az erkölcsi erőfeszítést, az önmegtagadást, egy rendbe helyezi ép úgy, mint az esztétikában a rútat a széppel, az erkölcsstanban a jót a rosszal, sőt e két fogalmat egy értelemben üres szólamnak nyilvánítja: — ezt a lelket igen nehéz megfogni, hiányzik benne az archimedési pont, melyen az igazság megvethetné lábát.

Amde talán könnyebb is a küzdelem, mert ez a blazirt, kétségbeesett, lemondó hangú kapitulációja az értelemnek, mely az emberi lelket akarva, nemakarva örökké fogvatartó problémákkal szemben nem is akar jobb megoldást találni, ez az erkölcsi nihilizmus, amely minden ember jobb érzésével ellenkezik, nem lehet a sokaságnak állandó lelki állapota.

Ezek a hangulatok akut betegségek; ezek csak felszínes teóriák, kétségbeesett teóriák, melyek ellen reagál nemcsak az értelem, hanem a szív, a nemesebb érzés, a boldogságra való ösztön, mert aki ilyen hangulatoknak magát átengedi, lemond nemcsak a tudásról, erkölcsről, művelvezetről, hanem földi boldogságáról is.

Ezzel a nihilizmussal szemben pedig egyedül áll most a keresztény világnézet, egyedül ő kínál táplálékot azoknak, akik nem tudnak megelégedni a blazirt lélek sivatárságával.

A 18—19. századbeli ideákban a lelkek hibája csak az volt, hogy megtagadták az édesanyjukat. Mert ami bennük nemes volt: az ész felszabadulására való aspiráció, felszabadítása a járom alatt nyomorgó tömegnek, az emberszertet, testvériség, egyenlőség, tehát félelemlelése azoknak, kiket a társadalmi rend az emberi méltóság által követelt színvonal alá süllyesztett, tehát kiszabadulás a pusztá formai jog szívtelességéből: a kereszténység nagy gondolatai. És amiért akkori képviselőik anyjukat megtagadták, elérte őket a büntetés abban, hogy ivadékaik kétségbeesnek az eszme fölött.

A keresztény világnézet fogja ezeket az ideákat realizálni. A keresztény világnézet jön most a 20. század blazirt, önmaga iránt kétségbeesett emberéhez, azt mondja neki: fiam, te eltévedtél, nem előbb táplált nemes aspirációidban, de abban, hogy megvalósításukat nélkülöm, vagy ellenem kerested. Ime itt vagyok, nem üres szavakat hozok, hanem azokat az erőket is, amelyek segítségével törekvéseidet megvalósíthatod, a közös Atyában való hitet, mely nélkül testvérek nem lehetünk, azt a tekintélyt, amely egyedüli biz-

tosítéka a szabadságnak, a malasztot, mely egyedül emeli erődöt a teljesítő képesség fokára!

Ifjú barátaim! ehhez van egy gondolatom, mellyel szeretném lelketeket megtölteni: az, hogy ragaszkodásunk a ker. világnézet alapelveihez, a mi egyházunk tekintélyéhez nem akadályozza annak, hogy bármiért is lelkesedjünk, ami az emberiség érzelmi világában nemes, annak, hogy minden emberi haladásban elül járjunk, hogy ideálok után törekedjünk. Ellenkezőleg. Korlátokat igen találnak az egyház tekintélyében, de e korlátok nem előttünk állanak, hogy a haladás útját eltorlaszolja, hanem mellettünk, hogy a tévedés örvényeitől megóvjának, s a haladásban segítsenek.

Tisztelt Gyülekezet! tegyünk róla, ifjú barátaim! tegyünk róla, hogy most 16 száz esztendő múltán az egyház és a keresztény világnézet vissza ne süllyedjen a katakombákba, mert most az a veszély fenyegeti. Azok a lelki állapotok, amelyeket eseteltem, mint modern betegségeket, az egyest is fenyegetik, hogy minden egyes emberben visszasüllyedjen a keresztény világnézet a katakombákba; t. i. a minden egyes emberben meglévő gyarlóság, testiség, önzés, gőg alacsony érzéseinek katakombáiba. Tegyünk róla, hogy ez nálunk ne következék; de tegyünk arról is, hogy világszerte ne süllyedjen vissza a keresztény világnézet a katakombákba, melyeket a közöny, az erkölcsi nihilizmus, az értelmi lemondás szelleme létesít, amihez az értelmi gőg méltó büntetéseképpen eljutott. Az emberiség nem létezhet ilyen beteg, lemondó, blazirt, ideálok nélküli állapotban. S midőn a mai kor a ker. világnézetet kívül nem tud élénk állítani emberhez méltó eszményeket, azt kell mondanunk, hogy ott az igazság, ahol soha be nem vonták a legmagasabb emberi ideák, aspirációk, a legmerészebb emberi haladás vitorlát, ahol soha be nem göngyöltették annak a zászlaját.

Ezt minden egyébnél fontosabbnak tartom. Ezért jötem a legnagyobb örömmel hozzátok, hogy a politika harcaitól egy pár órára elválva hírdessem, amittől hitem szerint legelsősorban függ minden nemzetnek és a mienknek is a boldogsága.

Minden csapást kiállhat egy nemzet: vesztett csatákat, alkotmányválságot, gazdasági katasztrófát, csak egyet nem: az erkölcsi romlás penészét.

Korunkban a romlás szelei ellen biztos eszközünk csak egy van: az a jelvény, mely itt előttetek áll, az a jelvény, mely kibontatott 1600 esztendő előtt először, amelyről mondatot: „In hoc signo vinces”. — mely valahányszor elmosódott, eltűnt egy nemzet lelkében, beállott a hanyatlás, a süllyedés, amely ha büszkén lobog a jövő generáció előtt: édes hazánk sorsát biztosítani fogja, míg ember él ezen a földön.

T Á R C A.

Erdély választott püspökei. (1618—1695). Első rész. (1618—1663). Levéltári kutatásai alapján írta: Dr. T e m e s v á r y János. Szamosujvár, 1913. Ára 2 kor. 50 f.

Temesváry János egy álomvilágot ébresztett fel. Parancsára régen pihenő, néma emberek lépnek elő a nagy esőndességből, siri nyugalmukból A XVII. sz. első felének erdélyi püspökei, számszerint hatan, suhannak el előttünk könyvének lapjain. Szabatosan nem is nevezhetjük őket erdélyi püspököknek. Csak „választott püspök” volt megannyi, akiket a királyi kegy kiválasztott, a szentszék azonban meg nem erősített. A címet megadta nekik az uralkodó jóvalta, a joghatóságot azonban nem adhatta meg s így e hat érdekes, kemény, jó-részt Pázmány légkörében felnőtt ember egyházmegyénk igazi, belső életével

soha össze nem fűrt. Adminisztratív intézkedésekkel úgy sem lehet apostolkodni s nekik még adminisztrálniok sem lehetett az elhagyott nyáját. A főpásztori joghatóságot megtagadta Róma, az apostoli munkát: az erdélyi fejedelmek. Egész XVII. századi életünk reánehazedik az 1610-i besztercei országgyűlés határozata: „az pápista papoknak püspökek ne legyen.” Kegyetlen, igazságtalan, türelmetlen törvény. Hangos cáfolat a szállóigévé vált szóvirágra, hogy „Erdély a vallásszabadság klasszikus hazája.” Szabadságot igazában csak a kálvinista felekezet élvezett itt. A többi vallás megtűrt vagy meg sem tűrt felekezet volt. A besztercei törvény nem maradt frott szónak, Erdély fejedelmei híven betartották. Egy félszázad hat kinevezett erdélyi püspöke közül csak egy tette lábát rövid időre Erdélybe.

Ezt a keserves, szomorú világot, e nehéz időknek küzködő hat emberét örö-

kíti meg Temesváry János. A levéltárakban otthonos ember biztosságával a pontosságával rajzolja meg az alakok silhouettjeit, sőt néha többet, mint silhouettjeit. Lépten-nyomon javítja régi történetírók tévedéseit. Szinte csodálkozóval látjuk, mennyiszert tévedett régi, jeles nagyprépostunk: Szeredai, a nagy Pray, mennyi korrigálni való akadt Pirhalla és Kollányi műveiben.

Okmányokkal bizonyítja Temesváry a maga igazát és elődjeinek tévedéseit. A hat életrajzot követő bő okmánytár olvasásában megbizonyosodhatik mindenki affelől, hogy Temesváry pepecselő gondallal dolgozott eleddig s bizvást mondjuk: dolgozik ezután is, hogy hozzáértéssel javítja meggyökeresedett tévedéseinket, Prayt, Szeredait és Gamsot, hogy nemcsak a mi egyházunk történetébe világít be, hanem a váradi, veszprémi, egri és váci egyházmegyék történeti adatait is megrostálja aprólékos, gondos

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírvénekv örövendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Zászlómegáldás

a Marianumban.

Szép ünnepe volt ma — június 12-én — a Marianumnak. Gróf Majláth G. Károly erdélyi püspök megáldotta az intézetnek fehérselem zászlóját, mely egyik oldalán Magyarország Patronájának képével, másikán a magyar szent koronával híven szimbolizálja az intézetnek eddig követett és megvalósított szellemét. Vallásosság és hazaszeret, e két fényes eszme olvad föl a nevelésben, hogy az ifjú leány lelkeket átformálja és az élet számára megerősítse. Az egyik kézbe keresztet ad, az erősségnek, állhatatos keresztény életnek szimbolizát, a másikba — a gyenge leány karnak nehézség helyett — izzó, teremtő honszerelmet, mely újra diadalmas magyar szellemet tud létesíteni. S hogy ezen kettős irányelv ne csak a szemben lüktessen, hanem érzékelhető formában is megvalósuljon, megkésztette az intézet ezen eszmék külső szimbolizát, és ez a megáldott, ékes himzésű, fehér selyem zászló.

A zászlómegáldás a következő sorrendben folyt le: reggel fél 8 órakor a fehér ruhás növendékek az igazgató vezetésével szeretettel és megkülönböztető tisztelettel fogadták a zászlóanyát, báró Huszár Károlynét, aki fehér selyem szallagokkal ékesítette föl a zászlót. Erdély püspöke 8 órakor kezdte meg az intézet tágas udvarán délszaki növényekkel körített emelvényen a szertartásokat. A növendékek élén Vaszary Alexandra, a keresk. tanfolyam növendéke, lendületes beszédben kérte föl a Püspök atyát, hogy a zászlóra az Ur áldását imádkozza le. Beszéde egész terjedelmében ez volt:

Kegyelmes Atyánk!

Isten hozta közénk, hogy legszebb ünnepünkön lelkének és hitének nagyságával a mi fiatalos szívünk szent törekvéseinek reménységének és bizodalma-

nak legerősebb záloga legyen. Kimondhatatlan örömmel köszöntöm Nagyméltóságodat mindnyájunk nevében, ki e mai napon egy közös szent cél gondolatban leányai lehetünk. S hogy a jó atya megismerje gyermekeit, legyen szabad pár szót magunkról szólnom. Nekünk a napfény eddig sem volt fehér, mert megláttuk a szívárványt is benne; a mi kedvünk kékvitorlás arany hajói eddig is a vigasztengerén lebegtek; mi mindig kora hajnalban útra keltünk s a tűzpiros magasztokra nézve csak hajnali dalt énekelünk — mert minden marianista láthatatlan selyemre hímözve hordja szíve fölötte a jelgét: Magasba törő, de alázatos, áldozatos, de napsugaras, derűs tiszta öntudat! — A marianista tudja, hogy a viruló virág — a viruló leány az ideál. Hisz az emberek annyit szenvednek saját roskedvüktől, hogy a legszebb hivatás, a nevetés melegségével fölszárítgatni mások könnyeit. Az angol költő szerint a közönséges agyagot, a közönséges földet Isten alakította ki és az angyalok könnyeikkel szelidítették a nő tökéletes formájává. Mi ezt a könnyet törlesztgetjük örökös kedvünkkel, s a minket fenyegető bánattal úgy bánunk el, mint Keller Helén, a siketnéma és vak leány, midőn csodálatos erővel és türelemmel mondogatta magának: „Megkísérlem úgy élni, hogy más szemével a én napom, a más fülemben csengő zene az én szívfőniám és a más ajkán kelő mosoly az én boldogságom legyen.” Mi fogjuk tehát az életet irányítani, nem az élet minket; örömmel mások bánatának leszünk elvevői, szomorúságunkat pedig mosolyra váltja a mások öröme. Iyen lélekkel mondjuk: Isten hozta körénk Nagyméltóságodat, kit régen ismerünk már abból, hogy szent hitét tettekre szokta váltani. Mielőtt kiszállanánk útunkra, Nagyméltóságodra vártunk. Atyai áldás nélkül mi el nem indulunk, atyai intelem nélkül a titokzatos távolságoknak mi neki nem vágunk. A keresztény lovag hajdan a szent Grál szolgálatának szentelte kardját és erejét

— mi azt a hófehér lobogót akarjuk magyar szívünkre ölelni, amelyet Nagyméltóságú Urunk emléke és példája fog soha nem lankadó kezeinkben mindig fennen lobogtatni, annak a mi édes Pártfogónak erejével és az ő dicsőségével, kinek neve drága gyöngyként intézetünknek szerény homlokát ékesíti. Kincsünk lesz e zászló és örökös szent kérdés: Egész leányok vagyunk-e, kifejtjük-e mindazt az erőt, alázatosságot, mindenütt jelenlevő szeretetet, önzetlen kegyeletet, mindent megsejtető tapintatot, ami benne van a leány eszményében?

Ugy fogjuk azt hordozni, mintha Nagyméltóságod általa minden órában azt izenné a szívünknek: Leányok! az emberiség méltósága a ti kezetekbe van letéve, őrizzék az meg!

Isten hozta Nagyméltóságodat!

A növendék beszédére a Főpásztor apostoli egyszíniséggel, de a szíveket szeretettel megtöltő, lelkesítő beszéddel intézett a megszámú egybegyűltekhez, főleg azt emelve ki beszédében, hogy a leányok külső csillogásért ne áldozzák fel a lélektisztaság örömeit, és a politikai szereplés helyett törekedjenek a családi otthon boldogságának megteremtésére. A tanulságokban gazdag beszéd a következő:

Kedves jó Gyermekeim! Nagy örömmel jöttem közetek a mai szép reggelen, hogy ezt a fehér zászlót az Egyház imádságával megáldjam, hogy ti mindnyájan, akik most és később is itt gyermek éveitek elétek, Magyarország Patronájának erényeit szívetekbe ültetve, mint az ő kedves gyermekei szeretetben, szorgalomban, tisztaságban töltsetek ifjú éveitek s így tegyétek széppé az életet, amit a gondviselés számotokra fentartott. Ti mindnyájan Isten gyermekei vagytok és ez a legnagyobb kincs, mely mindennél értékesebb és felemelőbb; legnagyobb kincs, hogy van halhatatlan lelketek, melyet Isten magának eljegyzett. Törekednetek kell tehát, hogy azt gondozzátok minden kísértéssel, minden csábítással

kritikája. Bár folytatná alapos, eredményes munkáját s írni meg összes püspökeinknek életrajzát avatott tollával — s miként ezen első kötetet is — pontos okmánytárral.

A Regnum Marianum Kongregációi

1913-ban. Most került ki az Élet nyomdájából egy kis kék füzet, mely a budapesti fiú kongregációk életét, működését tárgyalja, s hála Istennek, a Regnum Marianum kongregációinak oly mozgalmas képét adja, s a már most, a szép ifjúkorban a kialakulni készülő jellemes keresztény életnek oly lüktető erejét hirdeti, hogy reménykedve s bizalommal várjuk e fiatal életet kialakulását, ha az eszményt megacélozza a következetesség.

Beszámol e füzet a kongreganisták 1912—13. évi életrajzáról, mindarról, a mi kitöltötte, tartalmat adott a kongreganista hitnek. Összegyűlnek közös ájtatosságokra, imádkoznak, de nem hagyták kihasználatlanul azokat az eszközöket sem, amelyekkel a mi korunk kongreganistáinak fel kell magát szerelnie, hogy harcoss hívei legyenek egyházunknak. Egymást érték az előadások, felolvasások, eszme-

cserék, magisztrátus gyűlés etc. Folyt szerényen a munka a jó prézesek vezetésével s a hétköznapi munkanapot fölváltva néha egy-egy ünnepély, díszgyűlés, a hol a tudás, az ambíció és szeretet színét-javát szolgáltatták e kis apródok. Kb. 650 kongreganista van a Regnum Marianum vezetésé alatt 9 kongregáció kebelében. A magistrátus gyűlés hivatásának és kongreganista hivatásának magasztán állott, midőn közös programkint ugyanazt tüzték ki, amit a Regnum Marianum védője, jó Atyja minden igyekezetével céloz: az eucharisztikus szellem ápolását. Joggal köszönhetők az erdélyi püspök urat egy ünnepélyükön:

„Gyámoltalan kis fiúk ta-ástan állunk
Rögös úton megtörtött gyöngye, puha lábunk
S Te megfogtad a kezünk, mert igen szeretél
És virágos szép uton Krisztushoz vezettél“.

A siralomházban. Irta: Szentgyörgyi Gusztáv. Ára 2.50 korona.

Rendkívül ügyes lélekráji tanulmányt ad a fenti mű szerzője. A halálra ítélt gyilkosnak kínos reménykedését, kétségbeesztő életösztönét, javulási szándékait, az új élet terveit, elkeseredését,

egyszóval egész lelkiállapotát oly megkapóan és lebilincselően adja elő, hogy magam is — bár a kritikus kényszerűségével vettem kezembe a könyvet — élvezettel olvastam tovább és nem tettem le addig, míg az egészet át nem olvastam. Legényegyletekben igen nagy haszonnal lehet e könyvet olvasatni. r.

A „Borromeus“ hitazonoklati folyóirat (Győr: előfizetése 8 Kor.) legújabb, 8-dik számú füzeté igen szép és korszerű, kitűnően használható szentbeszédet közöl június derekától július végeig minden vasár- és ünnepnapra, továbbá Ker. sz. János születése, Sz. László király, Sárlos-Boldogasszony és sz. Anna ünnepeire mint búcsúnapokra.

Megjelent az Egyházi Közlöny (szerkeszti Gerely József) XXV. évi. 23. szám. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 19. sz.

Népköztetés. Szerkeszti: Dreisziger Ferenc. Kalocsa. 6. szám. Előfizetési ára egész évre 4 korona.

szemben, hogy ahhoz térjen ragyogó tisztán vissza, a honnan kijött. Ti magyar leányok vagytok, ez a ti büszkeségetek; és ez mire sarkaljon titeket?, hogy azt az igazi nőiséget, nemességét, amit ezen intézetben sajátítottok el, híven ápoljátok, mert ha igei nők lesztek, a házával szemben kötelességeket teljesítettétek.

A nőnek honmentő szerepe van, de azért nem kell, hogy kilépjen a kényes, poros, küzdőterek mezejére, hanem a családjá körében kell csendesen munkálkodnia, boldog otthont teremteni annak a férfinak, akit a Gondviselés számára kijelölt és örködni kell, hogy a család szentélyében a szeretet tüze soha ki ne aludjék, mely a férfinak önfeláldozó, kitartó munkásságát élesíti. Ez a nőnek legszebb, legmagasztosabb hivatása.

Három gondolatot adok útravalóul ezen alkalommal: ha boldogok akartok lenni és ísénység hivatásokat betölteni, sohase vágyódjatok csilogni és feltűnni a világ előtt, ne akarjatok tetszeni senkinek, hanem ügyeljétek a lelketekre és töltsétek meg a lelket igazi szépséggel és erénnyel; amint már a szoltáros is mondja: „A királyi leánynak minden szépsége lelkében van”, és ti királyi leányok vagytok, mert a Krisztus vére foly a ti ereitekben és közvetíti a ti lelketeknek az isteni életet. Sohase alkalmazkodjatok a világ fölfogásához, a változó divathoz, mert ez sokszor erkölcselen, és az igazi szép eszméjével ellenkezik, hanem járjatok egyszerűen, csinosan, szérényen és megfogjátok hódítani a nemes lelketek.

A másik, amit szíveteknek ajánlok, hogy legyetek szorgosak, és szorgalmasok, mert hivatástokat ezzel töltitek be a legjobban. Nem tudok visszagondolni gyermek éveimre anélkül, hogy szüntelen ott ne lebegne lelkem előtt annak a lénynak jósága, önfeláldozása, akit Isten rendelt gondviselőül mellénk. Ki volt fenn a legkorábban, a reggel első óráiban, hogy

A legmodernebb és a legpraktikusabb kérdések fejtegetését tartalmazza a Népoktatás ezen száma. A Szerkesztőtől: Az osztatlan népiskola tananyagának besztásáról hoz egy hosszabb tanulmányt. Köszegi Ferenc és Farady József a Büntető Novellának a tanítók által való alkalmaztatásáról mondják el kritikájukat. Káth József: A pájtás tekintélyéről mond el modern és okos dolgokat. Keményfy K. Dániel: Utasítás-tervezetet ad a polgári leányiskolák szakfelügyeletére. Dienes Károly illusztrált tanulmánya következik ezután a rajznak és a kézügyességnek az oktatásban való fölhasználásáról: A következő cikk Nagy Jánosnak az új Rendtartásról elmondott véleményét és kritikáját adja közre. Márton Mátyás pedig egy kedves bibliai leckét mutat be. A szerkesztő végül Good Pálnak Erkölc és Erő című könyvét méltatja egy nagyobb tanulmányban. Az apró közlemények leginkább az iskola életét szabályozó kérdéseket és újabb intézkedéseket közölnek.

Változatos az egész szám, mint e vázlat is mutatja. E mellett komoly elméleti fejtegetések világosítják meg a kérdéseket, de mindig úgy, hogy a gya-

mindent elrendezzenek... az édes anya! és korán reggel, késő estig mindig járt szorgalmasan munkálkodva, és mindig másokért fáradozott és sohasem törődött magával. Ez a nőnek legszebb jellemvonása. Ezt kell nektek is gyermekeim megszereznetek; odaadó, áldozatos lelkületre kell szert tennetek.

És az utolsó, amire nagy hivatásokat betöltésénél törekednetek kell, hogy imádságos legyen a lelketek; hogy munkára, áldozatra, fáradozásra és erényre képesítsen az imádság ereje. És hogy mindez teljesedésbe menjen, azoknak szándékára, kik ezt az intézetet létesítették, kik ezt az intézetet verejtékes munkával fenntartják és vezetik, fogom ezen zászlóra az egyház szép és velős imádságával az ég áldását leesdeni, hogy kint az életben is hívek maradjanak mindnyájan a fehér zászlóhoz, mely köré íjű korukban oly örömmel és lelkesedéssel csoportosultak.”

Az egyházi áldás után következett a zászlószögek beverése, mely után a növendékek a megáldott zászlóval élükön a Himnusz éneklése mellett vonultak be az intézet dísztermébe, hol a Főpásztor szentmiseáldozattal fejezte be a szép ünnepséget. A szentmise alatt a kath. növendékek a szentáldozásban részesültek és néhányan a bérmálás szentségében is megerősítést nyertek. Kiemelendő pontja volt az ünnepnek az új rendes tanárok esküvétele, kikhez a Püspök úr megleghangú szavakat intézett, hogy hivatásuknak élve, kialakítsák a leányzavékban a legnemesebb női eszményt.

Bérmálás Nagyenyeden.

Nagyenyed, VI. 15.

Nagyenyed városa ünnepi díszbe öltözött s ünnepelő lelkű emberek várták a főpásztort, ki kegyelmeket osztani jött s kinek nyomában béke, nyugalom s öröm támad az emberek lelkében.

korlatra fordítják a kérdések lényegét. Az iskola gyakorlatáért és nemes szelleméért küzd ez a szám is, mint a többi.

Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal:

Tanulmányok: Vallási kétely és vallási bizonyosság. I. Dr. Bangha Béla S. J. Franciaország katolikus regényírói. Francois Berlier de Vauplane.

A belga „általános” sztrájk után. Dr. Müller Albert

Tárca: A feledékny Hírnök. Erdős Renée.

Pajzs és Kard: Levélszekerény. 10. A relativitás elvéről.) Bernhard Zsigmond S. J. — A hatalmas katolikus sajtó. bj. — Strindberg Ágost. -sk. — Kazincy Ferenc. -sk. — A lourdesi barlang. -sk. — Lovagias nemzet. -sk.

Szemlék és Kritikák: Könyvek: Székely István: Bibliotheca apocrypha. Dr. Babura László. — Kleinschmidt: Der hl. Franz von Assisi in Kunst und Legende.

Szombaton reggel 8 órakor érkezünk Nagyenyedre a kolozsvári vonattal. Az állomáson már nagy tömeg várta a főpásztort s a Rada lelkes üdvözlő szavai nyomában zúgón harsogott fel az „Éljen”.

Először is a fegyintézethez mentünk. A gyönyörű szép díszkapunál az egyháztanács várta a főpásztort. A tagok nevében Török főgondnok szívből jövő szavakkal köszöntötte a lelkek apostolát.

A fegyház kapujánál Uray László igazgató várta az érkezőt s röviden kifejezést adott az intézet várakozásának és örömeinek a főpásztor érkezése fölött. A gyerekek hosszú sorban állottak fel és sorfaluk között mentünk a kis kápolnához, melynek ajtajában Szabó Lázár, a fegyintézet lelkes róm. kath. lelkes üdvözölte. A fegyintézetnek 700 szomorú lakója közül 130 a katolikus s ezek közül 36 bérmálkozott. A bérmálándókhoz a főpásztor intézett beszédet: „Legyetek jók, mossátok meg lelketeket most a bánat könnyeivel s igaz, erős fogadásotok által. Ha itt jók lesztek, ha itt megerősítitek magatokat, megbánjátok az előbbi életek botlásait s erősen felteszitek magatokban, hogy későbbi életek folyamán kerülni fogjátok a bűnt, akkor künn is megfogjátok állani a helyeteket, hasznos tagjai lesztek a társadalomnak.” Kérte őket, hogy szeressék az egyházat, melynek tagjai, tartsák meg a parancsait, mert akkor nem fognak soha elesni. Majd egyszerű szavakkal magyarázta a bérmálás szentségének lelki eredményeit. Szavai a szívek mélyére hatoltak, fölriázták a bérmálándókat. Szemükben könnyek csillámlottak, nemcsak a pillanatnyi meghatottságnak jelei, hanem az igaz bánatnak s az igaz erős fogadásnak néma, és mégis beszédes tanúi.

A szentmise alatt a rabok énekeltek s szép énekük is dicséri a Szabó lelkes áldásos működését.

A bérmálás jelen voltak Zomora Dániel praelátus-kanonok és Fuchs Gusztáv tövisi plebános is.

Schrotty Pál. — Förster-Schütz: Élet és jellem. Dr. Alleram Gyula.

Napló: Németországú levél. (A jezsuita-vita. — Hertling báró. — A hadi-adó.) Dr. Cardauns Hermann. — A magyar szabadság. -sk. — T. c. „Budai Katolikus”! Egy hitetlen újságolvasó.

A „Katolikus Gyermekvédelem” 1913. májusi száma Keményfy K. Dániel szerkesztésében következő változatos tartalommal jelent meg.

1. A keresztyén szeretet országos gyermekvédő műve. Dr. Rajner Lajostól.

2. Gyermekotthont egyesületünknek. Számord Ignáctól.

3. Utak a gyermekvédelemhez. Keményfy K. Dánieltől.

4. Förster a fiatalok bűnösökről. Dr. Rottenbiller Fülöptől.

5. Egyesületünk.

Gyermekvédelmünk Budapesten. Dr. Valencsik B. Az egri agitációs napok.

A keresztyén gyermekvédelemnek ezen hézagot betöltő s a gyermeklélekméntés aktualitását szem előtt tartó orgánomot szívesen ajánljuk az ügy érdekében felkarolásra. Előfizetési ára 2 K. Szerkesztőség Esztergom.

A fegyintézetű bérmálás után a kath. fiúiskola vizsgáján elnökölt a főpásztor. Szöcs András tanítót dicsérik az ügyes és szabatos feleletek, melyeknek nyomán a legjobbaknak fényes koronák jutottak és sokat kellett megjutalmazni.

Ebéd után a ref. kollegiumba ment el a főpásztor Török főgondnok és Inczédi Jokszman Ödön vármegyei főjegyző kíséretében, hol Molnár Kézoly igazgató, Bodrogi János és Szabó Árpád tanárok fogadták s mutogatták meg a kollegium szép régiségait, néprajzi és természetrajzi gyűjteményét. 4 órák az egybegyűlt ifjúsághoz szólt. Tüzes lelkéből apostoli igék hullottak. Májusi rügyet fakasztó, bimbót kipattantó tüzes napsugár. Azután gyóntatni kezdte őket, saját kifejezése szerint „lelkeket kefélni” s nyomában mosolygóbb lett a diákok szeme, örvendezőbb a lelke.

Este 6 órákor vecsernyét tartott, predikált s azután este 8 óráig a hívek gyónásait hallgatta, melyben segítettek az ottlevő papok, kikhez csatlakozott Balázs András dr. tordai főesperes is.

Másnap, vasárnap reggel folytatódott a gyóntatás, 9 órára, a nagymisére, zsúfolásig telt meg a templom. A mise alatt a nagyenyedi dalkör szépen énekelt. Mise végén 169 bérmálkozó vette a Szentlélek erősítő kegyelmét.

Bérmálás után fogadta a tisztelgéseket. Elsőnek az egyháztanács tisztelgett, utánna az oltáregyesületnek, majd az Inczédy vezetéke alatt megjelent dalkörnek a tisztelgését fogadta. Tisztelegtek még Szász főispán, Bánffy báró alispán, Sándor Jenő polgármester.

Az ebéden ott volt az egyháztanácsnak minden tagja. Ebéd után egy pár percre megnézte a kollégiumi tornavizsgát s 5 órákor indult el székhelyére. Sok könnyes szem, de örvendő lélek nézett utánna.

Riporter.

H I R E K.

Személyi hírek. Püspök urunk kedden reggel négyes fogatával Tóvisre utazott Székelyhídy operaénekes esketésére. A jegyesek a püspöki mise alatt megáldoztak s esketés után megható szavakat intézett a főpásztor az új párhoz. Délre más székhelyére visszajött. — **Szinek** Sándor lazarista kedden érkezett meg, hogy a felszentelendők lelkigyakorlatát megtartsa. Ma van az utolsó nap. — **Dr. Vécsy Aurél** báró, praefektus hétfőn Nagylévdára utazott s ott a kegyúri templomban megeskettette dr. gróf Károlyi Gyulát és **Wenckheim Margit** grófnőt. — **Szóy Lajos** pesti hittanár püspök urunk látogatására kedden érkezett meg. — **Forster János** szentszéki tanácsos hosszabb ideig vendége a püspöki aulának.

Papnövédeink, miután a vizsgákat sikerrel letették, kedden, 17-én elszéledtek, hogy odahaza élvezzék a megérdemelt aranyos vakációt. A papnevelőben csak a felszentelendők és a filozófusok vannak.

A szentszív ájtatosság a szent Ferencrendiek templomában tovább folyta-

tódik esténként 7 órákor. Az orgonálást Gaál N. állami tanító végzi nagy buzgóssággal.

Következő végzett teológusok szenteltek fel holnap a székesegyházban: Ágotha Endre, Darvas Dénes, Kicsid Géza, Medgyesi János, Rákosi Ferenc, Soó Dénes, Sólom Béla, Stenczel Lajos. A szent Ferenc-rendjéből: Biró Benedek, Bogács Rajner és Mészáros Ernő.

A Regnum Marinum-Egyesület július 1-én fél 10 órákor tartja meg Budapesten (VII, Damjanich-utca 50. sz.) méltóságos **Próhászka** Ottokár dr. székesfehérvári püspök úr elnöklele alatt a XII. Országos Mária-Kongregációi értekezletet, amelyre Főtisztelendőségedet testvéri szeretettel meghívja a R. M. igazgatótanácsa. Tárnyozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A természetes és természetfölötti etika viszonyáról az ifjúság nevelésében gyakorlati szempontból. Előadó: Várkonyi Hildebrand dr., főiskolai tanár (Pannonhalma.) 3. Karakterológiai szempontok a serdültebb ifjúság vallási neveléséhez. Előadó: Schütz Antal dr., kegyesr. theol. tanár (Budapest). 4. A cserkészlet az ifjúsági eszmények szolgálatában. Előadó: Radványi Kálmán dr., érseki főgimn. tanár (Budapest). 5. Esetleges indítványok. Csak oly indítványok tárgyalhatók, amelyek június 28-ig a R. M. igazgatóságának bejelentetnek.

Meghívó.

Az Erd. Róm. Kath. Irod. Társulat választmánya június hó 23-án délután 5 órákor a főgimnázium tanári tanácsstermében gyűlést tart, melyre a választmány tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

A zsinatra folytatólagosan jelentkeztek: 136. Dobby Lajos brassói főgimn. tanár. 137. Szélyes Dénes brassói főgimn. tanár. 138. Nagy Béla mikóújfalusi lelkész. 139. Eröss József szentháromsági lelkész. 140. Szabó János székelyudvarhelyi főgimn. tanár. 141. Szekeres János kapnikbányai plebános. 142. Varga János szászrégeni káplán. 143. P. Csizsér Elek rendtartományi főnök. 144. Melczér Károly szentágotai lelkész. 145. Abos József görgényüvegyesúri lelkész.

A gyulafehérvári róm. kath. leánynevelő- és tanintézetben az 1912.—13. isk. évet bezáró vizsgálatok a következő sorrendben lesznek megtartva: Június 18-án d. e. 8 órákor a polg. isk. I. oszt. és a francia vizsgálat. Június 18-án d. u. 3 órákor az elemi iskola I. oszt. Június 19-én d. e. 8 órákor a polg. isk. II. oszt. és a német vizsgálat. Június 19-én d. u. 3 órákor az elmi iskola III. oszt. Június 20-án d. e. 8 órákor a polg. isk. III. oszt. Június 20-án d. u. 3 órákor az elemi isk. IV. oszt. Június 21-én d. e. 8 órákor a polg. isk. IV. oszt. Június 21-én d. u. 3 órákor az elemi isk. II. oszt. és a tornavizsga. Június 22-én d. u. 4 órákor a zenevizsgálat. Június 23-án 8 órákor a „Te Deum”. Június 23-án 9 órákor a „Záróünnepség”. A jelzett napokra a t. szülöket és a tanügyi barátait tisztelettel meghívja: az elüljáróság.

Jutalmi adomány. A Gyulafehérvári Székelytársaság 10 K. jutalmat adományozott a gyulafehérvári róm. kath. fő-

gimnáziumban arra érdemes székely tanulóifjú évvégi jutalmazására; nyilvános elismerés illeti meg a nevezett társulatot, hogy hivatását ezen jótékony tényével is nemesen betölteni igyekszik.

Egyháztanács. A gyulafehérvári róm. kath. egyházközség egyháztanácsa és iskolaszéke a tagok nagyszámú jelenlétével június hó 15-én a városháza tanácsstermében gyűlést tartott, amelyen plebános-elnök és főgondnok távollétében Csúbrý Bonifác dr. sz. gondnok elnökölt. A gyűlés örömmel tudomásul vette az egyháztanácsi és iskolaszéki tagok választását jóváhagyó püspöki rendeletet, majd a sz. gondnok és a tagok letették az esküt. Az évről vizsgálatokat június hó 18. és 19-re kitűzték. Kárpiss János egyházközségi jegyző tisztéről lemondván, eddigi működéséért köszönetet szavaztak és helyébe Bujáki Domokost választották. Az egyháztanács kebelében külön tanügyi bizottságot szerveznek. Kontz Viktor dr., Müller Lajos és Rass Károly jelentést tettek hivatalos iskolalátogatásukról.

Kézdivásárhelyi hírek. Érettségi vizsgálat. A főgimnázium érettségi vizsgálatára június 10.—12 napjain folyt le. Az érettségi vizsgálatot Riegl Sándor dr. kalocsai főgimn. igazgató elnökhelyettes vezette. A vizsgálatra álló 21 tanulóból jelesen éret 5, Cimbalmos József, Nagy István, Potoczky Gyula, Szász Józsiás, Szöcs Mihály, jól éret 8, egyszerűen 6, javító vizsgálatot kell tennie kettőnek. — **Révész Cyrill** alapítványa. Révész Cyrill tanár internatusi alapítványa tőkénének emelésére 100 koronát fizetett be az er. r. k. státus alapítványába. Ezzel alapítványa a kamatot nem számítva 800 koronára emelkedett. — **Ujjutalmi alapítványa.** A kézdiorbai róm. kath. tanítóegyesület néhai Bartha Ágoston ozsdolai kántortanító volt elnöke és Opra János 40 évet meghaladó tanítói munkássága megörökítésére Bartha és Opra-alapítvány címen 100 koronát tettek le a kézdívásárhelyi főgimnáziumhoz alapul, hogy annak kamata az egyesület kerületéből való, jó előmenetelű gimn. tanuló tanítógymegremnek adassék ki a záróünnepen „tankönyv-segélyezés” címen. A tanító-karnak ezen dicséretes tette magasztalására nem szorul. — **Földrengés.** Jún. 13-án délelőtt 10 óra 40 perckor kisebb földrengés vonult át a városon. A lámpák és más felfüggesztett tárgyak kelet-nyugati irányban inogni kezdtek. A fali órák megálltak. Különbön a földrengés oly csekély volt, hogy a legtöbben nem is érezték.

Keresztlevél kerestetik. 1868-ban Kolozsvártól 77 éves korában elhunyt róm. kath. vallású Gróf Nemes János születési helye és ennek alapján keresztlevél kerestetik. Beküldője a keresztlevél rendes díjazásán túl húsz korona jutalomban részesül. Gróf Nemes János Titkári hivatalnál Kunhegyes.

Hirdetmény. Gyulafehérvár sz. kir. város tanács ezennel közhírré teszi, hogy a város képviselőtestülete 1913. év június hó 4-én tartott rendkívüli közgyűlésében 57—1913. kgy. sz. alatt elfogadta Gyulafehérvár sz. kir. r. t. város szervezeti szabályrendeletét. Ezt azzal teszi köz-

hírré, hogy a közgyűlési határozat ellen a kihirdetéstől számított 30 nap alatt alóírt hatósághoz benyújtható és Alsó-fehérvármegye törvényhatóságához címzendő felelősségük van helye. (1901. évi XX. t. c. 6. §-nak első bekezdése.) Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsától, 1913. év június hó 16-án N o v á k F e r e n c, polgármester.

Katolikus társadalmi intézmények címtára. A XI. katolikus nagygyűlés határozata alapján az Országos Katolikus Szövetség egy hiányt pótló munkának kezdetét indította meg. A katolikus közlöny folytatolagos számaiban az ország területén levő valamennyi társadalmi intézmény címtára jelenik meg. Az első füzet, mely az esztergomi főegyházmegye területét öleli fel, most hagyta el a sajtót s ezt gyors egymásutánban fogják követni a többi egyházmegyék. Az Országos Katolikus Szövetség ezeket a füzeteket megküldi valamennyi esperesnek, felkérve őket, hogy kerületüket illetőleg nézzék át s ha valamely hiányt találnának, azt a Katolikus Közlöny szerkesztőségével tudassák. Ezekkel kiegészítve fog megjelenni az egész gyűjtemény első teljes kiadása, melyet időnkint a változások figyelembevételével megújítanak.

A gyulafehérvári róm. kath. elemi fiúiskolában az évről vizsgálatok folyó hó 18-án és 19-én folytak le. A nagy számban megjelent szülők és a tanúgy íránt érdeklődők a vizsgára szépen földiszított termet zsúfolásig megtöltötték s örömmel tapasztalhatták azt, hogy ha a szülők együttesen működnek a lelkes, kötelességtudó tanítókkal a nevelés nagy munkájában, bizony megvan a kívánt eredmény is. A vizsgák után, 19-én d. e. feltüntetve volt a jutalmak kiosztása szép ünnepély mellett. Sok gyermek pénzbeli, a legtöbb értékes és tartalmas jutalmi könyvet, az összes gyermekcsereg pedig cukrot kapott. Ép ünnepély végén ér-

kezett meg a Kegyelmes Püspök úr, kit a gyermekcsereg hatalmas, szívből jövő éljenzése fogadott, aki a szorgalmasabb és jobb magaviseletű gyermekeket pénzbeli jutalomban részesítette, majd a pápai himnus és pár szép ének meghallgatása után éljenzésük közben eltávozott. Boldog az iskola, de boldogok az abban járó gyermekek is, hogy egyéb fontos ügyei közepette magas látogatásával a főpásztor is kitüntette.

A helybeli hitk. egyháztanácsa és iskolaszéke jún. 15-én tartott gyűlésében jegyzőjévé választotta B u j á k i Domokos íg. tanárt, s elődjének, K á r p i s s János íg. igazgatónak, ki nagy elfoglaltsága miatt kénytelen volt tisztségéről lemondani, őszinte köszönetet szavazott. Majd az iskolalátogatók terjesztették elő jelentésüket, s örömmel állapították meg iskolánk tantestületéről, hogy hivatásának magaslatán áll. Szóba került még az iskola pincéjének bérlete, s az K o n c z Viktor dr. ügyész felvilágosításai után az elnöklő C s u b r y Bonifác dr. gondnok a gyűlést berekesztette.

Burgonyabetegségek. Az eddigi tapasztalatok szerint a burgonya-betegségek az olyan talajban léptek fel leggyakrabban, amelyek humuszban gazdagok, amelyek a burgonya eltevése előtt közvetlenül istállótrágyázásban részesültek. Az istállótrágyázásból tehát az a baj származik, hogy a burgonya elbetegesedik, elrothad, ha ellenben az istállótrágyázást elhagyjuk, akkor nincs miből táplálkozzon, rosszul fejlődik, a betegségek nem tud ellenállani és nem ad termést. Ellenben mindenütt ott, ahol a burgonya alá megfelelő mennyiségű és minőségű trágyát adtak, nemcsak kielégítő, hanem határozottan jó termést arattak, maga a burgonya yedig sokkalta egészségesnek bizonyult. Ezen elvekből kiindulva még a mult évben elhatározta az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület, hogy az ország különböző részeiben iekvő gazdaságokban burgonya műtrágyázási kísérleteket végez, s azok eredményeit széles körben fogja ismertetni. A folyó évben tehát nagyszámú kísérlet ejtetett meg, s azok eredményeként közölhetjük, hogy az átlagtermések a következők voltak: Trágyázatlan talajon egy kat. holdon 63.43 q., 200 kg. káliszuperfoszfáttal trágyázva 80.13 q. Több termés 16.70 q., amelyet q-ként 4 koronával értékelve, s levonva 25 korona műtrágyázási költséget, marad 41.80 korona tiszta haszon. A harmadik táblán a 200 kg. szuperfoszfáton kívül a már elvetett burgonyára 50 kg. chililalétromot is szórtak ki, s ezen táblák átlagos termés eredménye 95.32 q. vagyis tehát a trágyázatlannal szemben 31.87 q-val több, amelyet 4 koronával értékelve, s ebből 40 korona műtrágyázási költséget levonva, ez a trágyázási mód 67.48 korona tiszta hasznót adott a műtrágyázás javára. Ezek a kísérleti is tehát azt bizonyítják, hogy a burgonya műtrágyázása rendkívül nagy haszonnal jár.

A főváros egyik legjobb felszerelt üzletei közé tartozik S c h ö n w a l d Imre hírneves óra és ékszeretelepe, Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., ahol többek közt gyönyörű apátgyűrűk, diszesen kidolgozott fészületek, pompás szentkelyhek stb. állandóan nagy választékban raktáron vannak még pedig eredeti gyári árák mellett. Ugyanezen tárgyak kaphatók a cég régi telepepén, Pécs, Király-utca is.

Értesítés. Van szerencsém a nemes Erdélyegyházmegye főtisztelendő papságának szíves figyelmét felhívni arra, hogy alattírt cégnél egyházi ruhák és papiöltönyök beszerzését a legjutányosabban és legelőnyösebben eszközölheti. Mértékvetel céljából személyesen utazom. Könyvesség okáért az egyházmegyei zsinat

Oda										Piski--Vajdahunyad.										Vissza							
Mv.	Tvszsz.	Mv.	Vv.	Mv.	Tvszsz.	Mv.	Vv.	Mv.	Vv.	Vv.	Mv.	Tvszsz.	Mv.	Vv.	Mv.	Tvszsz.	Mv.	Vv.	Mv.	Tvszsz.	Mv.						
5402	5466	5404	5412	5406	5462	5408	5414	5411	5401	5465	5403	5413	5405	5467	5407	5415	5409	5417	5411	5405							
II. III.	I-III	II. III.	I-III	II. III.	I-III	II. III.	I-III	I-III	II. III.	I-III	II. III.	I-III	II. III.	I-III	II. III.	I-III	II. III.	I-III	II. III.	I-III	II. III.						
505	620	855	1121	1255	445	835	1055	Km.	ind	Piski (164, 187)	évk	445	815	1042	1234	329	425	810	1012	445	815	1042	1234	329	425	810	1012
521	639	911	1137	111	504	851	1111	7	↓	Csernakeresztúr	évk	431	801	1025	1220	315	411	753	953	431	801	1025	1220	315	411	753	953
530	650	920	1146	120	515	900	1120	11	↓	Alpestes 4. sz. őrház	évk	422	752	1014	1211	306	402	742	949	422	752	1014	1211	306	402	742	949
533	706	933	1159	133	531	913	1133	16	évk	Vajdahunyad	ind	411	741	1000	1200	255	351	728	938	411	741	1000	1200	255	351	728	938

Oda										Alvincz--Nagyszeben.										Vissza			
Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.
5802	5804	5806	5808	5802	5804	5806	5808	5801	5803	5805	5807	5801	5803	5805	5807	5801	5803	5805	5807	5801	5803	5805	5807
I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
234	739	1251	508	Km.	ind.	Alvincz (164)	évk	700	1109	225	831	700	1109	225	831	700	1109	225	831	700	1109	225	831
255	801	111	529	9	Szászsebes	évk	643	1053	209	815	643	1053	209	815	643	1053	209	815	643	1053	209	815	
314	820	129	547	17	Kelnek	évk	624	1037	151	757	624	1037	151	757	624	1037	151	757	624	1037	151	757	
331	840	148	606	22	Konca	évk	613	1027	141	747	613	1027	141	747	613	1027	141	747	613	1027	141	747	
342	850	157	615	25	Szerdahely-Sósfürdő	évk	604	1019	130	739	604	1019	130	739	604	1019	130	739	604	1019	130	739	
357	904	211	628	30	Szerdahely	évk	551	1008	118	727	551	1008	118	727	551	1008	118	727	551	1008	118	727	
409	915	222	639	33	Kisapold	évk	540	959	105	717	540	959	105	717	540	959	105	717	540	959	105	717	
337	943	247	704	40	Nagyapold	évk	523	943	1248	700	523	943	1248	700	523	943	1248	700	523	943	1248	700	
501	1005	309	726	47	Szembegálos	évk	502	925	1224	641	502	925	1224	641	502	925	1224	641	502	925	1224	641	
514	1015	319	736	51	Ecsellő 19. sz. őrház	évk	451	916	1214	631	451	916	1214	631	451	916	1214	631	451	916	1214	631	
530	1030	327	744	53	Szelistye	évk	441	909	1207	624	441	909	1207	624	441	909	1207	624	441	909	1207	624	
540	1040	336	753	57	Szecsél	évk	423	851	1148	605	423	851	1148	605	423	851	1148	605	423	851	1148	605	
549	1049	343	800	60	Szebenkákova	évk	412	841	1138	555	412	841	1138	555	412	841	1138	555	412	841	1138	555	
558	1058	351	808	63	Orlát	évk	401	831	1128	545	401	831	1128	545	401	831	1128	545	401	831	1128	545	
609	1109	401	818	68	Kereszténysziget	évk	341	811	1109	525	341	811	1109	525	341	811	1109	525	341	811	1109	525	
631	1130	421	838	79	Kistorony	évk	315	747	1045	501	315	747	1045	501	315	747	1045	501	315	747	1045	501	
640	1139	429	846	83	Nagyszeben (156, 157, 158, 159, 169)	évk	305	737	1035	451	305	737	1035	451	305	737	1035	451	305	737	1035	451	

egész ideje alatt Gyulafehérvárt fogok tartózkodni és azok a főtiszt. Urak, kik szükségleteiket nálam óhajtják beszerezni, a papnöveldeben megfogják találni. Egyben azt is bátor vagyok jelteni, hogy erdélyi megrendelőimnél a nálam vásárolt árúk értékéből 3 százalékot a gyulafehérvári papnövelde részére engedélyezek. Tisztelettel Fleischer János, papiszabó Pécs.

Szerkesztői üzenet.

Visszhang. A cikket átadtuk a bizottságnak. Reméljük, hogy a bizottság nem fog elzárkózni javaslatai elől.

Templomok, oltárok, szöszékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár
Szechenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-féle vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, mas-
sív ésournéros butormunkát,
É portálé és boltberendezést,
S úgyszintén javításokat is el-
fogad. Szállít és lerak tölgy
Z és bükkparketát. Árjegyzék
I szerint vendéglői, irodai és
T ebédlőszékeket, tükröket mé-
ret szerint. Raktáron tart
minden fajta fakoporsókat is.

Leikiismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák, pluvialék velumok, baldachinmok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

o Erdélyi o hegyi borok

Erdély egyik legrégebbi ke-
resztény cégénél ::

Keleti L.

szőlőbirtokos és bor nagy-
kereskedőnél kapható ::

Szászsebes o
o Szeben m.

Ára hektoliterenként:

1912. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 65.—
1911. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 78.—
1911. évi marosmenti finom fehér bor, erős K 85.—
1905. évi pécseyebor, fehér, finom, erős . . K 95.—

Legfinomabb erős erdélyi hegyi fajborok.

Ó Rizling, fehér . . K 100.—
Ó Som „ . . K 110.—
Ó Muskotály fehér . K 120.—
Ó Burgundi vörös . . K 100.—

Megrendeléseket utánvét, hitelképes egyéneknek 3 havi hitel mellett, általam kölcsön adott (vagy megrendelő saját hordójában) 56 literen felül hordokban teljesíték, mely hordokat 8 héten belül tisztán és sértetlen állapotban bérmentve visszaveszek. 100 literen aloli megrendelésnél az árak literenként 2 fillérrel magasabbak. Postai mintadobozokban 1 decis mintákat darabonként 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében franco küldök. . Posta és vasutállomás: SZÁSZSEBES.

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüstéremmel kitüntetve.

Számos évek óta a pécsi székesegyház és sok más plébániái templom viaszgyertya, örökmécs, olaj szállítója.

Alapított 1829-ben.

Telefonszám 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT.

Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.

Fióküzlet: Jókai-tér 9. szám.

Ajánljuk a főtiszt. plébános urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendeletének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket.

Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal
mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:
oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgálunk.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULAFEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkekben, író- és fogalmazványpapirosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

**Készít Mű- és ujságnymást
különös versenyképes árban**

Mindennemű nyomtatványok a modern igényeknek megfelelően.

Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő

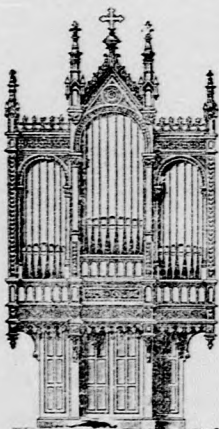
CSIKTAPLOCÁN.

Van szereném a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint
orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

teljesen ujjonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvéllalni. Bárminemű
javításokat átalakításo-
kat jutányos árban,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos
viaszgyertya gyárosnál
NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

rak kilónként:

2-40 K., 3-20 K., 4 K., 5 K., II.